

ERDÉLYI MAGYAR SZÖVETSÉGI NAPLÓ

XXIII. évfolyam

Subotica, hétfő 1922. július 10.

186. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58, szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár: negyedévre 90 — dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Aloxandra-utca 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kralja Aloxandra-utca 1 (Belbach-palota)

Európa sebe

Rethenau nemcsak életével és munkájával szolgált a német hazának és az európai demokráciának, hanem halálával is. Az öt leterítő revolvergolyók tépték szét a türelem bilincseit, fosztották szerte a tévhitet tályogát. Mint a lesújtó villám felvilánoztatta a fényénél látta meg a német nép a lábá előtt felhorkanó meredélyt. Mindenki érezte az izgalmas perceken: ütött az utolsó óra, cselekedni kell. És a fiatal német demokrácia lendületes lökessel nyújtotta ki védekező karját.

A közelmutó napoknak nem volt és a közeljövő napjainak nem lesz oly fontos eseménye, mint a német demokrácia önvédelmi harca a reakció sirlób kikelni akaró szellemével szemben. Borzalmas az a perspektíva, ami Rethenau sírjának tulsó széléről meredt a német nép felé. Megszervezett gyilkos különítmények, előre elkészített fekete listák, rejtett fegyverek, pokoli felszerelés — egyszerűen az ellenforradalom technikai tökélyvel felszerelt hadserege, amely ha elkövetkezik győzelme napja, vértócsás viharába fullasztotta volna a német demokráciát minden derék harcosával együtt. A minden országok fehérterrorjának borzalmai eltörpültek volna a német fehér terror pokoli dübörgése mellett, amely még a törvényes állapotok mellett is értett ahhoz, hogy tökéletes gyilkos szervezetével a legértékesebb élődotokat tegye el láb alól.

És a német reakció vérell győzelmes előnyomulása csak jel lett volna az európai reakciónak a buzgó fellángolásra. Beláthatatlan események szenvedésekben gördülő lavinája indult volna Európában, hogy egyre nihilisztikusabb fergatagával letarolja a kultúra megyöngyült gyümölcsseit. Szerencsére nem így történt. A német demokrácia megállapította a veszedelmet, erős kézzel nyult be a földalatti szervezetet nyugzó hangyabolyába. A német munkásság egységes tömegként lépett föl és hatalmas csizmáját rátette a reakció hidraféjére. A reakció visszahőkölt, a köztársaság biztosítása érdekében tervezett törvények valószínűleg lesznek.

A megindult zajlás csak tisztálshoz vezetett. A seb felszakadt és most megindult a gyógyulás. A független szocialisták kormányba való belépte első lépés az az uton, amely a két munkáspárt egyesüléséhez vezet. A demokrácia polgári pártjai karöltve haladnak a kooperáló munkáspártokkal. És amíg a haladás pártjai megerősödve kerültek ki az első sorajásból, a reakció pártjainak saját szakadoznak. Az esz-

telen és gaz gyilkosságok undor sokakat elűzött táborukból; a reakció földalatti erős szelleme a napfényre kerülve, sápadtan megremegett. Bátran mondhatjuk, alig indult meg a küzdelem a demokratikus német köztársaságért, már is győzelmoskedett a demokrácia egységbe forró táborra.

De nemcsak a német demokrácia kérdése körül forgott a küzdelem, hanem az európai kérdés körül is. A német reakció legfőbb erere, amellyel tömegeket is tudott magához vonzani, a békeszerződés merev negációja. A német reakció győzele az jelentette volna, hogy Németország szembeszáll Versailles-al. Ez pedig azt jelentette volna, hogy megindulnak a rajnai francia seregek és velük marsirok Lengyelország és Csehszlovákia. A francia nacionalizmus vezérei talán ezt

várják. Talán ez volt titkolt óhajuk, talán ezért beszélt megint úgy Poincaré, hogy beszédének ama részei, amelyek a demokratikus kormányt látszólag támogatni, valójában megint csak az alatt vágták a fát. Wirth dr. talán nem minden ok nélkül írta a gyilkosságok és a reakció borzalmainak odiumát a francia számla terhére.

Egészen másképp nyilatkozott meg Anglia közvéleménye. Wedgwood interpellációjára Lloyd George komoly és becsületesen érzett szavakkal támasztotta alá a német demokrácia lendületes küzdelmét.

A német seb fölfakadt tehát és megindult a gyógyulás. E gyógyulás a német demokrácia dalát hozza meg, de talán egész Európában az eszmék tisztulása hoz vezet.

Megint betiltották

az Erdélyi Magyar Szövetség működését

— Kihágási eljárást indítottak a Szövetség vezetői ellen —

Kolozsvárról jelentik: A lecsaolt területek magyarságát ismét súlyos inzultus érte. Hónapokig tartó nyugalom után, amely alatt hivatalos helyekről hangzatos szövegek hangzottak el a kisebbségekkel való méltányos bánásmódról, az állam határtalan szabadságáról, tegnap váratlanul bezárták Románia magyarságának egyetlen és legfőbb központi szervezetét, a Magyar Szövetséget. Megdöbbentő lenne ez az intézkedés, ha nevetéses nem volna. Újbold a régi nótával állottak elő és kihágási eljárást akasztanak a Magyar Szövetség nyakába, mint ahogy köztisztviselőkötvelemények ellen vétő piaci kofákkal szemben lennének el. Az indok ez, hogy a Magyar Szövetség alapszabályai még nincsenek elfogadva. A tény pedig az, hogy ezeket a szabályokat régóta betervezték és kívánt — bár jogtalanul kívánt — módosítás eszköztébe hlyamatottan van.

Ilyen körülmények között a kormány még egy mucsa csizmadia társulattal szemben is szokott annyit udvariassággal viseltetni, hogy nem akasztja meg a társulat működését. Erdély két milliós magyarja és az iteni magyar nép legfőbb szervezete, a Magyar Szövetség azonban ugy látszik nem számíthat ennyi udvariasságra. A Magyar Szövetség működésének felfüggesztéséről a következő tudósítás számol be:

Lepecsételték a Magyar Szövetség helyiségeit

Szombat délután a Magyar Szövetség hivatalos helyiségében

megjelent a kolozsvári rendőrfőnök és a kihágási rendőrkapitány s felszólították a Szövetség vezetőit, hogy a birtokában lévő irattárat adja át, aminek megtörténte után a Szövetség hivatalos helyiségét az előjáró hatósági közegek lepecsételték.

A Magyar Szövetség működésének felfüggesztése tehát megismétlődött. A belügyminiszterium rendelkezésének indokolása szerint a Szövetségnek nincsenek jóváhagyott alapszabályai s ennek dacára tovább működik anélkül, hogy alapszabályainak jóváhagyása iránt lépéseket tett volna. A rendelet ezért újbold kihágási eljárást lefolytatását rendeli el a Szövetség vezetősége ellen.

A Szövetség működésének felfüggesztése egészen váratlanul történt. Amikor az első felfüggesztés után a Magyar Szövetség további működését engedélyezték a kormány azsal a követeléssel lépett fel a Magyar Szövetséggel szemben, hogy a szervezeti szabályok 3. pontját, a mely szerint a Szövetség célja Románia egész magyarságának, mint egységes nemzeti kisebbségnek képviselete, a szervezeti szabályzatokból törölje és ennek megtörténte után a szabályokat hagyassa jóvá.

A Magyar Szövetség vezetősége a rendelet vételétől számított 24 óra alatt írásbeli bejelentéssel ért, amelyben közölte, hogy a kormányhatóságok kívánásainak megfelelően a szervezeti szabályzatot módosítani fogják és e célból össze fogják hívni a nagygyűlést, amely egyedül illetékes eb-

ben a kérdésben határozni. Éppen pentecken jelentette be a Magyar Szövetség vezetőség az augusztus 5-én tartandó központi választmányi és 6-iki nagygyűlés megtartását. A kérvényt a prefektus látta-mozta és a rendőrségnek sem volt kifogása és a rendőrségen a Szövetség képviselőjének azt a kijelentést tették, hogy a két gyűlés engedélyezését a Szövetség szombaton kézhöz veheti.

Éppen ez a két gyűlés lett volna hivatva arra, hogy a szervezeti szabályoknak a kormányhatóságok által követelt módosítását végrehajtsa s így egészen érthetetlen, hogy amikor a Magyar Szövetség kijelentette készségét a kormány által követelt alapszabálymódosításra, most még is felfüggesztették működését.

Mit mond báró Jósika Sámuel?

Munkatársunk felkereste báró Jósika Sámuel, a Magyar Szövetség elnökét, aki a betiltásról a következőket mondotta:

— Szombaton délután a rendőrfőnök hívására megjelentem, aki felolvasta a belügyminiszter rendeletét, amelynek értelmében a Magyar Szövetség működését megszünteti, mert mindeztideig alapszabályok nélkül működött.

— Tudomásul veszik? — kérdezte a rendőrfőnök.

— Igenis — feleltük — mert mást úgy sem csinálhatunk. — Azonban kérjük, hogy a betiltást közli jegyzőkönyvhöz záradékkal a következőket írjuk hozzá. A rendőrfőnökünk kérésünket szó nélkül teljesítette. A jegyzőkönyvi záradék így szól:

„Mivel a Magyar Szövetség első betiltása után annak helyiségeit és irattárat hivatalosan vizsgálta, az intézbizottság a Magyar Szövetség szervezeti szabályzatát jóváhagyás végett a belügyminiszterhez felterjesztette. Erre a szervezeti szabályzat tervezete mindeztideig választ nem kaptunk, csak utasítást annak mikénti át-dolgozására. Mi ezen munkálatakat be is fejeztük, hogy az augusztus 6-án megtartandó Magyar Szövetség közgyűlésére elé fogadásra terjesszük. Erre vonatkozólag a gyűlés engedélyezésére kérésünket be is adtuk. Tiltakozásunkat tehát a nézetünk szerint jogtalan betiltás ellen és kérjük egyúttal a mostani betiltásra vonatkozó rendeletnek másolatban való kiadását, hogy védekezésünk kötelezőszerűen megindíthassuk.”

Jósika Sámuel báró ugyanis előbb azt kérte, hogy az eredeti betiltó végzést mutassák neki föl. Ezt a onban megfogadták azsal az indoklással, hogy a rendeletben bizalmas — rezervált — jellegű utasítások is vannak.

A költségvetési vita megakasztja a nemzetgyűlés alkotó munkáját

Hétfőn lezárják a vitát — Sürgetik a hivatalnoki törvény létrejöttét — A Kmet-párt új követeléseket támaszt

A szkupstinában a költségvetési törvényjavaslat tárgyalása ugyáztízük tovább fog tartani, mint ahogy a kormány előre számított. A javaslat vitájánál egyre több képviselő iratkozik fel a szóznoki listára. Szombaton ismét újabb tizenhárom szónok jelentkezett. Mivel ez még csak a javaslat általános tárgyalása, attól tartanak, hogy a részletes tárgyalások a házszabályokban előírt időn túl el fognak húzódni. Ezért a szkupstina elnöksége a parlament hétfői ülésén a szóznoki lista lezárását fogja kérni.

Ezt annál is inkább kívánatosnak tartják, mert egyrészt a budget törvényre emelkedését már pénzügyi és gazdasági okokból is kívánatosnak tartják, másrészt pedig a nyári szünet előtt még több törvényjavaslatot szeretne a kormány tárgyalgatni. Ezek között van első sorban

a hivatalnok-törvény,

melynek létrehozására kiküldött miniszteri bizottság befejezte működését és így a szolgálati pragmatika röviden a szkupstina elé fog kerülni. Az állami hivatalnokok körében nagy türelmetlenség várják már a pragmatika képviselőházi tárgyalását. A kormány már nagyon sokszor megígérte a hivatalnok szervezeteknek, hogy tető alá hozza az új törvényt és ezzel stabilizálja a tisztviselői kar helyzetét, de a sok politikai kérdés miatt ez a fontos javaslat mindegyik háttérbe szorult. A tisztviselői karnak az a kívánsága, hogy a képviselőház még nyári szünete előtt végezzen a javaslattal.

Az államtanács

tagjainak jelölése még valószínűleg sok gondot fog okozni a kormányban és pártjaikban. Tegnap dr. P. L. Horvát politikust, akit a demokráta jelölték, sőt az államtanács elnökévé akarták megválasztani, levélileg közölte Davidovics Ljubával, a párt elnökével, hogy a jelölést nem fogadják el. Elhatározásának anyagi okai vannak. Helyébe valószínűleg dr. Werk zagrebi ügyvéd kerül, szó van rajta kívül dr. Silavics zagrebi egyetemi tanárról is. A jelöltek listájának lezárása előtt a kormány érintkezésbe fog lépni még Trumbicssal és dr. Szmodlakával a neves dalám politikussal is.

A legfelsőbb állami számvevőszék elnökségének megválasztása is nem sokára a parlament elé kerül. A kormánypart klubok keddi ülésükön döntenek a jelölések felett.

A Kmet-párt követelése.

A szlovén Kmet-párt elnöke Rajar, a pénzügyi bizottság legutóbbi ülésén bejelentette, hogy pártja csak abban az esetben hajlandó a 100 millió dolláros kölcsönt megszavazni, ha a kormány kötelezi magát, hogy Szlovéniában két új vasúti vonalat épít. És pedig egyet Ljubljánától az Adria tengerig, egyet Maribortól a tengerig. A legkisebb kormánytámogató pártnak ez a követelése nagy konsternációt okozott a kormánypart között. Attól tartanak, hogy ha a kormány teljesíti a követelést és Szlovénia egyszerre két új vasutat is kap, akkor a többi tartományok, melyeknek vasúthálózat-különböen is ritkább

a szlovéniaiánál, hasonló követelésekkel lépnek majd fel.

Miniszterek tanácskozása.

Pasics miniszterelnöknek Nincsis és Krsztelj miniszterekkel vasárnap délelőtti konferenciát tartott a zárai forgalmi zóna kérdéséről. A külügyminiszter ezenkívül referált Sándor királlyal lefolyt audienciájáról is. Markovics belügyminiszter Stejics megkegyelmezésének ügyéről számolt be a miniszterelnöknek.

A demokráta-párt és a miniszteri tárcák

A demokráta-párt ma, hétfőn ülést tart, amelyen dönteni fognak a Markovics Voja belügyminiszter lemondása által előállott halnyzetel, valamint a többi demokráta-párti

miniszter főgőben levő ügyével. Markovics belügyminiszter arra kérte a pártot, hogy sürgősen intézkedjen a belügyi tárca betöltése ügyében, mert ő nem hajlandó az ügyeket tovább vezetni.

Radikális beszámoló Stara-Kanizsán.

Dr. Radovics Milos radikálispartí képviselő, beográdi egyetemi tanár vasárnap délelőtti Martonoson, d. u. 6 órakor Stara-Kanizsán beszámolót tartott. Beszédében hangoztatta, hogy a magyarságnak vallási, kulturális és iskolai ügyekben biztosítani kell önállóságát. Beszámolója után Radovics képviselő Sentára ment, ahol szintén politikai megbeszéléseket tartott.

Héjjas Iván

Irta: KÁDÁR LEHEL

A Szózat szombati számának vezércikkét közlünk alább, minden változtatás nélkül. A Szózat Gömbös lapja, Bethlen félhivatalosa, az egység párt egyetlen fenntartás nélküli támogató sajtóorgánuma. S e vezércikk miatt mégis el kellett koboztatni a Szózat szombati számát. Arra a közszellemre, melyet a Szózat reprezentál s mely ma még a hivatalos Magyarország közszelleme, keresse ve találhatunk külön történelmi dokumentumot, mint ezt a ragyogóan megírt becseléseket.

Még bennem kergetőznek Héjjas barátommal folytatott beszélgetés gondolatoszlányai, melyeket csak tegnap este cserélgettünk a budai fák alatt, még látom barna szemében a harak és méltatlanság felvillanását, a mikor reggelre kelve vezércikket olvasok róla egy keresztény újságban. Az az újság valamikor számára volt a magyar gondolatnak és nem volt a magyar életnek olyan szereplője, jelensége vagy megnyilatkozása, melyet szellemi fejevettárával ne sietett volna kibontakozásra és érvényesítésre segíteni. Eppen ez az újság fordítja az erkölcsi konzekvenciák szuronyait az igazán, mindenképpen, letagadhatatlanul, fajilag és vérségiileg magyar Héjjas Iván ellen, aki nemcsak hozzátartozója a magyarságnak, hanem megszemélyesítője és kifejezője a magyarság lelke mélyén forrongó ösztönösségnek, történelmi erőnek mely a fajvédelem politikájában tör utat minden vonalon.

Az említett újság a mult hangját jelenti a magyar jellel és jövendővel szemben, a generációk távolságait nem tudja átadni, az új Magyarország levegőjét nem fogja papiros-szárnya többé, nem tudja megérteni a mi harcainkat, törekvésainket, idegenül áll azzal a lelkiállással szemben, melyet Héjjas Iván fejez ki legélesebben és leghatározottabban. Ez a sajtó a maga külön céljainak, a maga faji hegemoniájának biztosítására mindent a maga érdeksúlypontjára halmoz, hogy a vele szemben álló magyarságot lehuzza, lenyűgözze, leterítse.

A forradalmi sajtó, mely büntetés és megtorlás nélkül folytatja fajtájának érdekvédelmét, természetesen és kötelességszerűen támadja a magyar gondolat egyik legerősebb tényezőjét, Héjjas Ivánt és támadja ugyancsak a másik nagy akaratembert, Prónay Pált. Támadása azonban burkolt, nem mer nyíltan és határozottan kiállni, mert gyáva, ismeri Héjjas Iván és Prónay Pál erejét. A magyar törvénykezéssel kezretül próbálja tehát ledönti őket, a nyílt támadást a keresztényliberális sajtónak engedve át.

Ennek a sajtónak és a mögé rétegződő zsidóságnak minden csak eszközök. Eszköze a faji hegemonia biztosító harcának. Eszköz a sajtó, a

pénz, a nemzetgyűlési párt és szeretné eszközevé tenni a törvénykezést, hogy bírói ítéletek pallosával végássa ki előlünk és élünk körül az egyéniségeket, kik, mint Prónay és Héjjas, ösztönös erőkkel jelentenek, a magyarság mélyén forrongó vágyakat öntenek tettek és cselekedetek formáiba. Nem a faji romantika virágzott ki Héjjas Ivánban hanem a magyar ösztönösség és a magyar akarat, mely nem retten vissza az európai hatalmi szerkezetek teljes birtokában levő zsidóságtól, nem hajlandó a kisebbség tulsúlyát elviselni tisztán azért, mert egy előttiünk járó korszak faji öntudat nélkül való törvényhozása ezt a hatalmi helyzetet kodifikálta. A zsidó hatalmi eszközökkel szembevonultatja a magyarság hatalmi eszközeit, melyek nem bunksóbotok és rohamkészek, ahogy a forradalmas sajtó beállítja, hanem sokkal erőteljesebbek, melyek őt tényezővé tették, akárhogy szeretnének is leminősíteni, a magyar életben és tényezővé a magyar hisztóriában. Nem mulóepizódalok, kit fölvetett a véletlen, hanem van benne a predestinált keménységéből, akaraterejéből, akikben belső vajadások keresztül izzik át tettekké a mohómerés és akarat. Lentől jött, onnan, ahol a magyarság nagy erőtaraléka éli a szürke hétköznapok dolgoz és egyhangú életét, ahol az apa fiára, apjának meséit, dalait, hitét, vágyait hagyja, ahol nem értekelik a magyarság föl a hamis európai fogalmakat, ahol a magyar érzelmi élet ősi forrásai hömpölygnek a hagyományok kristályvizét, ahol magyarnak lenni a legnagyobb és legtekélyesebb valami, egyetlen kiteljesedés ahol nem mérésüknek statisztikai erők, hanem úgy érzik: ők erők és létérhetőek.

Innen sarjadtott Héjjas Iván. Az érzelmi élet egysúlya szembekeült a tényekkel. A rémuralom két forradalmi felvonása kénsyszerítette cselekedni. A zsidó kommun szennyves keze belekotort a magyar érzés és forrásába, megzavarta tiszta áramlását és jönnie kellett, amit az életöszton parancsolt. Ha nincsen ez az ösztön és nincsenek Héjjas Ivánjaik, Prónay Páljaik, kik az ösztönös életalrar erejével azokban a forró időkben lehetetlennek nem teszik az ellenség hirtelen átesoportulását, hadendbe állását, nem lehet nemzeti érelöl, keresztény gondolatról beszélni. Nem támogatóság volt, hanem egy történelmi tolymat kezdőtenek jelentkezőse, mely szerepet aótt Héjjas Ivánnak is a többi közt, aki a maga területén át cselekedte, amit mások a politikai területein segített a magyarságot új hatalmi és gondolati pozícióba állítani, hogy hatásosabban tudja megvívni a forradalmak tanulsága után köteles faji szabadságharcát. És

kérdem, ha Héjjas Iván mögött nincsen a feltámadó magyarság életretörő akarata, vajjon ő egymagában mit tud csinálni? De volt, mögé sorakozott, mögötte van most is s ezzel tényezővé vált a magyar életnek. Olyan tényezővé, melyre más erők is támaszkodnak s az ő kidöntésével megbomlanék az egész magyar egység. Ezért akarják nyíltan és burkoltan kidönteni és amikor a Zbonák ügyét tárgyalják, az ő lejárta szeretnének átletet, megbélyegzést, erkölcsi halált nyerni.

Ezekről a dolgokról beszélünk tegnap este. Baráti beszélgetés volt, melyet nem akarok nyilvánosságra hozni. Amikor arról beszélte, hogy vallomását elolvasták, haragba gyulladó arccal jelentette ki:

— Az a vallomás, melyet olvastam az újságokban, nem volt teljes vallomásom. En más és keményebb dolgokat is mondtam, különben majd egyszer a nyilvánosság elé viszem. Amit tettem, okkal tettem. Vallalom érte az Isten és lelkiismeretem előtt a felelősséget.

A parancsot, hogy ezeket az embereket ki kell végezni, én adtam. Nem ez volt az utolsó ilyen parancs,

de minden ilyen parancsommel mélyeségek, komoly indoka volt.

Zbonáknak adott parancs mögött is ott volt tenát a legkomolyabb belső indító ok, melyet a zsidó-liberális sajtó csikkasztott, ha ugyan felolvasták Héjjas Iván teljes vallomását. De nem Héjjas védelmét, vagy igazolását vállaltam, elég férfi ő ahhoz, hogy megvédje magát. És elég erős is. Csak arra akartam rámutatni, hogy ez a sajtó, mely a magyarság életérdekeinek örök ellensége, megvéd, menti, igazolja unos-unatan az emigráció sörpédékét, érveket, mentőkörműket és igazoláscsompontokat göngyöltet köréül, hogy ebbe a csomagolásba csavarva, visszacsémpessze őket ide, közeink. Ugyanekkor azonban burkoltan, (nyílt támadáshoz gyáva) fedett állásból fröccsent mérgét Héjjas felé, aki tenát ellensége az emigrált és egyéb elvtársakkal szemben.

Ugy látom, harcát élesednek a jelenségek. A harc elől nem fogunk kitérni. A harc kötelesség és öröm nekünk, akik fajtánk szabadságküzdelmet veredükkel egyenlőten fegyverekkel. Az új generációhoz tartozunk, mely ki tudja vonni magát az előttiünk boldoguló nemzedék hedonista-liberális gondolati gyámságától és megtartottuk mindig gondolkodásunk függetlenségét. Ehhez mi generációkhoz tartozik Héjjas Iván is, kinek erőtaralékaíttam határozt jelentenek ebben a világhátrótt küzdelemben. A magyarság, melyet állandó pergőtűzben tart az ellenséges sajtó és politikai agitáció, a világhátrótt küzdelemben nem lesz és nem lehet közömbös, a maga megérzéseivel, érzelmi és gondolati életének erejével ott lesz, ahol — a Héjjas Ivánok állanak, akik nem sikerül se megbélyegzettet, se szembeállítani más keresztény vélelményes hatalmi csoportokkal.

Héjjas Iván egységéről, szupérelől majd lesz még alkalom beszélni. Csak azt akartam megállapítani, hogy azzal a politikával, érzelmi világgal, gondolati rendszerrel, azokkal a magyarság alapértekeivel, áramló ösztönös erőikkel, melyek a magyar megújulás akkumulátorait napjaink, mely erőtényezők állnak szemben. Szemben áll a hedonista-liberális, megalkuvó kereszténység és szemben áll osztatlan érvel az egész magyarországi zsidóság. A cél: kidönteni azokat, akik a liberális restitúció utjába kerültek, letérni, legázolni, bemocsolni. Lehetetlennek teni a magyar megújulás egységét, akik kifejezői és megszemélyesítői a magyarság fajfelszabadító küzdelmének.

A Harden-merénylet előzményei

Anonim levelekben szervezték meg a merényletet — A rejtelmes ötésgy és hétsgy — Huszonöt ezer márká véréllj — Politikai személyiség az érteelmi szerző?

Berlinből érdekes részletek jelennek a Harden ellen elkövetett merénylet előzményeiről. A nyomozás megállapította, hogy a bűnügy szála Oldenburgba vezetnek, ahol szombaton letartóztatták Grenz Albert Vilmost, aki a merénylet egyik érteelmi szerzője volt. Grenz Oldenburgban mint műkereskedő szerepelt, tényleg azonban pornográf képek és iratok terjesztésével foglalkozott. Grenzről nagyon sok ilyen fotográfia találtak. Megállapították, hogy résztvett a tulzó »népi« mozgalomban, amelynek keleti Friedlandban ő volt a vezetője.

Grenzről megtalálták az oldenburgi zsidók jegyzékét, valamint egy külön jegyzéket arról, hogy kik a tetrekész aktív harcosai a népgyűlöletnek.

A Harden ellen elkövetett merényletről Grenz a következőket adja elő: — Egy-két héttel a merénylet előtt Münchenből levelet kaptam. A levélben nem volt felszólítás, nem volt aláírás, irógéppel volt kopogtatva. Tartalma így hangzott:

„Mi a nép-mozgalom tetrekész bátor katonái vagyunk. Tudassa velünk, hajlandó-e valami különöset ügyünkért végezni. Mi feltételezzük, hogy ön meg fogja találni azokat a feltértes, hazaszerető segítőtársakat, akikre szükség van. Gondoskodunk arról, hogy a tett elkövetése után biztonságban legyenek.

— A levél többi része a válaszában módjára írja le. Poste restante Münchenbe kellett válasszom. Aláírás helyett egy tintával lerajzolt misztikus ötésgy zárta le a levelet.

— Ekkor láptem érintkezésbe Reichhardtal, aki éppen Oldenburgban tartózkodott és azután Ankermannal, aki ebben az időben az oldenburgi legényegylet vezetője volt és az oldenburgi ifjúság vezérének számított. Mindketten hajlandók voltak a cselekvésre. Közöltem ezt a megszabott poste restante-uton a titkos levélíróval, hozzátéve azt is, hogy a két fiatalember nem rendelkezik a szükséges anyagi eszközökkel. Erre csakhamar megjött a válasz — menjek Majna-Frankfurtba, ahol poste restante megkapom a további utasításokat. Frankfurtban azután meg is kaptam a levelet, mely így hangzott:

„Lásson önfeléldozással munkához. Azoknak a személyiségeknek neve, akiket el kell intézni, mellékelve van. Mellékelünk továbbá 25.000 márkát az utiköltségek fedezésére. Utasítások külön következnek.

— E levél végén aláírás helyett egy hétsgy volt rajzolva. A borítékban tényleg benne volt a 25.000 márká. Az érintendő személyek névjegyzéke irógéppel írva csak egy nevet tartalmazott: Maximilian Harden. Az utasítások így hangzottak: »Semmi levél, semmi sürgöny, a legkevesebb beszéd, lehetőleg automobilhasználat, mielőtt a dolog elintézve, szétmenni, hallgatni.«

—Visszamentem Oldenburgba, közöltem Reichhardtal és Ankermannal az utasításokat és rendszabályokat és Reichhardtak 10.000, Ankermannnak pedig 7000 márkát adtam át. Mindketlen azonnal utra keltek Berlinbe. A merénylet végrehajtása azonban később, mert a két fiatalember előbb kimutatta magát Északkeleti őrszolgálati dörhözottak és én levelet, sürgönyt, egyiket a másikat hiába küldtem utánuk. Végre megkaptam a választ, amely épp úgy, mint az én fényképezéseim burkolatban volt megfogalmazva. Így hangzott: »A konferencián eddig kedvezőtlen az ügy lefolyása. A feltételeket prompt betartjuk, de kér-

jök az ellenkotelezeltsegek szigorú betartását is. — Kévéssel utána bekövetkezték a merénylet.

Grenz részletes vallomása világosságot derít a Harden ellen elkövetett merénylet sok homályos előzményére, de nem állapítja meg, hogy ki a

Az utódállamok bérbevezik a Délivásut vonalait

— A velencei konferencia eredménye —

Szükszavu jelentések érkeztek eddig Velenczéből, ahol az utódállamok megbízottai döntő megállapodásokat hoznak a Délivásut sorsáról és ezzel kapcsolatban a Délivásut-kötvények és a részvények jövőjéről. Mint előrelátható volt, a vasut nemzetközi jellegét nem sikerült fenntartani. Ez a kérdés az olaszok ellenállásán húsult meg, akik még a fegyverszünet idején saját kezükbe vették a Délivásut olasz területeken áthaladó vonalait és most nyilvánvalóan politikai okokból, nem hajlandók az üzemekeztetést ismét a vasut központi igazgatóságának visszaadni. Az internacionális jelleg megtartása helyett az olasz delegátusok tervezetét dolgozták ki, hogy az utódállamok, melyek területén a vasut áthalad, vegyék bérbe a Délivásut vonalait, ha ez a tervezet — amiben aligha lehet kételkedni — keresztülmegy, ugy a Délivásut vasutjával vonalait a SHS államvasutak kezelésébe kerülnek.

A négy utódállam által fizetendő bérösszeg az olasz tervezet szerinti felsőszeg fedeli a Délivásut elsőbbségi kötvényeinek kamatszolgálatát és ezenkívül lehetővé teszi, hogy a részvényeket bizonyos mértékig kamatoztassák, vagyis a Délivásut-részvények után a tulajdonosok osztalé-

köt is fognak kapni, amire eddig gondolni sem mertek. Ezankivül tervebe vették, hogy a 3 százalékos elsőbbségi kötvényeket, amelyek 325 frank névértékről szólnak és szelvényük 13 frankkal kellene beváltani, 125 aranyfrank névértékre változtatják át. Ez elsőbbségi kötvények túlnyomórészt francia tőkeek kezében vannak, akik tudvalevőleg az Associatione Nazionale keretében tömörültek és szintén képviselik magukat a konferencián. Megelőzőleg Rómában tárgyaltak az olasz kormánnyal és ebből arra lehet következtetni, hogy az olasz megoldást elvileg nem utasítják vissza és tárgyalási alapul elfogadják. Ezzel alighat összefüggésben, hogy a párisi börzén a Délivásut elsőbbségi kötvény árfolyama 76 frankról 83 frankig emelkedett.

A velencei tanácskozás során még számos függő kérdés intéztek el; az erre a célra delegált albiztoság javaslatot terjesztett elő a vasut anyagának felosztásáról és meg egyeztetést készített a Délivásut átmeneti formai szabadságáról, amelyek egyes fejezetei a csatlakozásokra, az árak vámkézelésre, a személyforgalomra, a nemzetközi pályaudvarokra, a tarifa szabályozására vonatkoznak.

Kiket utasítottak ki Suboticáról?

— A családtagok szombaton este visszajöttek —

A szombati kiutasítások negy feltűnést keltettek mindenütt, a hol azokat a belügyminiszterium utasítására végrehajtották. A rendőrség intézkedései nyomán több száz egyén kiutasításáról beszéltek, ez az adat azonban valótlannak bizonyult.

A kiutasításra kijelöltek száma Suboticán, az itteni lakosok közül csupán huszontöt tett ki. Ezek közül a rendeletet hét családon hajtották végre. Szombaton délután 2 órakor a horgosi vonattal a következőket szállították el Suboticáról:

Schön Bernát gyógyszerészt, háromtagú családjával.

Ingusz Lipót földbírókot, háromtagú családjával.

Dr. Reisz Elek orvos, négytagú családjával.

Szabó-Kasziba Nándor tisztviselőt, háromtagú családjával.

Braur Nándor gazdatisztet, hattagú családjával.

Lówy Sándor menőrot.

Deutsch Sándor tisztviselőt.

A Suboticára magyar utlevéllel érkezett fedegerek közül a következőket válogítottak el:

Elek Zsigmond, Radnóczy Gyuláné, Lantos artista és felesége, Paszterko Adám, Silberleitner Melánia, Ausch Mór, Schwarz Margit, Császár Gyula, Weisz Olga, Dukán Ferencné és Matolcsay Károly.

A kiutasítottak egy része szombaton nem tartózkodott Suboticán, miért is a belügyminiszterium rendelkezését nem kövölték felük. Hazatérésük után ne-

lik is el kell hagyniok az ország területét.

A suboticiai listán négy politikai menekült neve is szerepelt. Mivel a rendőrség nyilvánvalóan tartotta, hogy a kijelölések csak tévedésből történhettek, a belügyminiszteriumtól kért újabb utasítást a kiutasítások végrehajtására. A miniszteriumból ezeket a rendelkezéseket még a szombati nap folyamán visszavonták úgy, hogy az illetők a menedékkjog alapján továbbra is Suboticán maradhatnak.

A szombaton elutazott családok közül két kiutasítottnak a felesége és gyermekei már szombaton este visszatértek Suboticára. Horgoson ugyanis nem volt a vonatnak azonnalsatlakozása Magyarországra, az odaérkezett nagyszámú kiutasítottat pedig nem tudták fedél alá helyezni, miért is a határmenti hatóságok az asszonyoknak és gyermekeknek megengedték, hogy az esti vonattal visszatérjenek Suboticára és innen közvetlen vonattal utazzanak Magyarországra. Az illetők vasárnap délelőtt jelentkeztek a rendőrségen. A rendőrfőkapitányság a belügyminiszteriumhoz fordult utasításért, hogy mi történjék a visszatértekkel, de még nem érkezett instrukció további sorsukra vonatkozólag.

Vasárnap délelőtt a kiutasítások ügyének további elintézését már Karakásević Gábor rendőrfőkapitány vette kezébe, aki szombaton este érkezett vissza Suboticára. Vasárnap este hazatértek Dobanovicski Pál főispán is. Az ő

távollétük egyáltalán nem volt összefüggésben a kiutasításokkal, annál kevésbé, mert az ő jelenlétük sem változtatható volna a belügyminiszter rendeletének végrehajtásán. A miniszteri utasítás végrehajtása fölött tartott konferencián pénteken a főispán és főkapitány még jelen voltak. Mint értesülünk, ezen a tanácskozáson Tabakovics Miklós polgármester-helyettes nem vett részt.

Suboticán már vasárnap társadalmi akció indult meg dr. Reisz Sándor érdekében. Nemzetiségre való tekintet nélkül a lakosság széles rétegeiben elhatározták, hogy a kormányhoz kérelmet intéznek dr. Reisz kiutasításának visszavonása iránt.

A vidéken

Mohóiról jelentik, hogy onnan szombaton dr. Hahn Gyula ügyvédet, Mannheim Simon kereskedőt, Berecz Pétert, a Magyar Párt moholi helyi szervezetének elnökét, Trenka István volt községi jegyzőt, Lakatos Ferenc gépészmestert és Hankó Ödön gazdatisztet utasították ki Magyarországra.

Sentáról hét embert utasítottak ki. Adáról két kiutasítás történt; az e távított két ember az SHS. állampolgárságért optált.

A beogradi kiutasítások

A beogradi kiutasításokkal kapcsolatban az a hír terjedt el, hogy onnan több politikai menekültet is átettek Magyarországra. Ezzel szemben beogradi tudósítónk jelentése szerint Beogradból összesen 78 embert utasítottak ki Magyarországra, nagyrészt olyanokat, akik csak ideiglenesen tartózkodtak a fővárosban. A kiutasítandók listáján tényleg szerepelt néhány politikai menekült, akiknek érdekében azonban az oitani magyar emigránsok egyesülete még idejében eredménnyel interveniált.

Megállapítást nyert, hogy a kiutasítási akció során a SHS. királyság területéről egy politikai menekültet sem tettek át Magyarországra.

A sentai családirtó

Írtózatok vádakkal terheli az anyját A háromszoros gyilkos vallomása a vizsgálóbíró előtt

Május 29-én, hétfőről keddre virradó éjjel Sentán meggyilkolták Novák János gazdálkodót, feleségét Veronát és unokáját, a 12 éves Tóth Jánost.

Amint annak idején részletesen megírtuk, a gyilkosság gyanúja alatt Sentán őrizetbe vették a meggyilkolt házaspár 28 éves fiát, Novák Pétert, aki még Sentán beismert váloomást tett. Azt nem ismerte be, hogy előre megfontolt szándékkal követte el a hármast gyilkosságot, de annyit beismert, hogy a revolver az ő kezében volt és anyjával való dulakodása közben, véletlenül történtek a lövések, amelyek kioltották Novák János és a felesége életét, valamint azt is beismerte, hogy a tisztoly agyával ő verte agyon a kis Tóth-fiút.

Amióán a suboticiai térvénység vizsgálóbírája, Marusicz Koszta első ízben kihallgatta a gyilkost, éppen úgy adta elő a történeteket, mint sentai kihallgatásakor.

Most azután fordulat állott be ebben a bűnügyben, amennyiben Novák Péter, aki a legravaszabb és legalsze-

műltbete gonosztevé benyomását kelti, szörnyű váddal terheli édesanyját.

Először azzal próbált védekezni, hogy a cigányokat vádolta meg a rablóiállomással és a szembesítésnél két cigányt a szemébe mondta, hogy őket felismeri, mint akik akkor éjjel náluk voltak.

Amikor ez hazugságnak bizonyult és az orvosok megállapították, hogy a testén lévő lövési sérüléseket ő maga, saját kezével okozta, akkor azt mondotta, hogy dulakodás közben, véletlenül sült el a revolvere. Sokat beszélt ekkor arról, hogy az édesanyja iszákos, gyakran részeg és hogy a gyilkosság éjszakáján is részeg volt. Azt is sokszor emlegette eddigi vallomásai során, hogy az anyja olyankor, amikor részeg volt, mindig veszekedett vele. Egyébbel azonban mindeddig nem vádolta.

Most aztán, — látja, hogy eddigi hazugságaitval nem elé, — olyan iztortató váddal áll elő édesanyjával szemben, amelyet maga a természet örök törvénye bélyegez iszonyatát és megdöbbenést keltő hazugságnak.

Azon a véres éjszakán — mondja Novák Péter — megmondotta ő az atyjának, hogy mit akar tőle az anyja és ebből lett a baj.

A revolver nem is volt az ő kezében, hanem az anyjánál volt és minden lövést az anyja tett, az egész vérengzést egyedül az anyja követte el. És ezt a legújabb, szörnyű vádat a legnagyobb cinizmussal adja elő a sental gyilkos.

A vizsgálóbíró most tanukihallgatásokat foganatosít.

Hamburg—Konstantinápoly beszállni!

Légiközlekedés Európán keresztül

A sok rossz között, amit a háboru az emberiségre zudított, akad jó is. Egyrészt a kényszerűség sok olyan dolgot megtanított az embert, amire azelőtt nem gondolt, másrészt a háboru tökéletesítette azokat a találmányokat, melyek békeidőben is nagyszerű szolgáltatást tesznek. Ezek közé tartozik elsősorban a repülőgép, mely a háboru előtt kezdetleges óskorszaknak élte, a háboru alatt pedig annyira tökéletesedett, hogy ma már a repülőgépet olyan rendszeres közlekedési eszköznek kell tekintenünk, mint a vasutat vagy gőzhajót.

A repülőgépszállítás ma egész Európát, sőt az egész világot behálózza. Ha az ember monoplárra száll Brémában déli tizenkét ókor, háromkor délután már Berlinben van. Hamburgból Kopenhágába két óra alatt röplhet át, Hamburgból egy vonalban szállhat Brémába, Amsterdamba.

Érdekes légi vonal az is, mely Brémából Lipcsén, Drezdán keresztül Prágába vezet. Féltenkettőkor ülünk be a repülőgépre Brémában, félnegykor már Lipcsében vagyunk, ahol negyed órát pihenünk és félóra Drezdában vagyunk. Innen hatkor indul tovább a repülőgép és hét ókor Prágába ér.

Prágából Bécsbe kilenc ókor indul a gép, mely tíz ókor odaérkezik. Bécsben féltenegykor ülünk emelkedik újra levegőbe, átrepül a magyar határ felett — melyen alatta kélik a Duna, zöldelemek a rétek, sárgálnak a buzatáblák — és negyedgykor már Budapestre ér. Innen tovább száll Bukarestbe, Bukarestből Konstantinápolyba, ahol visszafordul. Budapestről kilenckor indul a gép Bécsbe, ahová háromnegyed 11-kor megérkezik.

Amsterdamból Londonba három és fél óra alatt, Amsterdamból Brüsszelbe négy óra alatt, Brüsszelből Párisba két óra alatt lehet repülni. London—Páris megállás nélkül két órai légi út. Nagyszerű légi utazás a Páris—varsói légi vonal is. Nyolckor Párisban, féltenegykor Strassburgban, Tizenegykor tovább,

Félnegykor Prágában. Kilenckor indulás és Boroszlón keresztül egy ókor megérkezik Varsóba.

Brémától Berlinig 700 frankba, Hamburgtól Kopenhágáig 80 dán koronába, Brémából Lipcsébe 1300 márkába, Brémából Rigába 4100 márkába, Münchenből Párisba 525 márkába kerül a repü-

lés és így tovább. Mindenki 15 kilóg ingyen vihet magával csomagot.

Budapestről Bécsbe 120 frankba, Varsóba 566 frankba, Strassburgba 566 frankba, Rotterdamba 1094 frankba kerül a levegő-út. Ha így halad a magasságok felé a vasuti tarifa, az se lesz sokkal olcsóbb nemsokára.

A márka leromlása Németország ellenségeit is megdöbbeníti

Németország nem tudja megfizetni a legközelebbi jóvátételi részletet

Rathenau meggyilkolásának hatása a berlini tőzsdén és a német gazdasági életben mind erősebben érezhető lesz. A belföldi és külföldi körök felfogásában mindjobban kialakul az a meggyőződés, hogy azok a rendes életviszonyok, amelyek keretében a jóvátételi kérdés megoldása és Németország talpraállításra megtörténhetik, még távolról sem következtek be. A legutóbbi politikai megrázkódtatás megráztotta a külföldi tőkét és úgy látszik, ez események bejátszottak abba, hogy a márka szombat délelben Zürichben egy centime alá süllyedt, a dollár pedig Berlinben, igaz, hogy csak rövid időre, 580 márkát ért el. Erre a depresszióra, mely a gazdasági életet uralja, bizonyára okot szolgáltat a nyomdásztrájk is, amely változatlanul tart és amely lehetővé teszi, hogy ellenőrizhetetlen hírek keletkezzenek forgalomba.

Berlinben a márka zuhanása pánikot idézett elő. Rohamosan akar szabadulni ma már mindenki a márkától és a birodalmi bank fáradozása a márka további esésének megakadályozására, teljesen meddőnek bizonyult. A külföld elárkózik a márka elől, idegen valutákat nem lehet, vagy túlnehéz beszerezni és ilyen mesterseges eszközökkel a márkát nem lehet megállítani a lejtőn.

Julius 15-e végzetes dátum

Ezen a napon jóvátételi részlet egyenlő 30 millió aranymárkát kell lefizetnie Németországnak, ami a most

Az első vihar a hágai konferencián

Az oroszok ragaszkodnak a külföldi hitelekhez — Megtagadják a fővilágosítást az idegenek tulajdonjogáról

Azok a hírek, amelyek a hágai orosz konferencia eddigi lefolyásáról szóltak, meglehetősen megnyugtatóan hangzottak. Úgy látszott, hogy nagyobb differenciák nem zavarják meg a tárgyalások menetét. Az adósságok megvitására kiküldött albizottság szombati ülésén azonban már komoly ellentétek mutatkoztak, amelyek bizonyos teszik, hogy a konferencia további lefolyása egyáltalában nem lesz olyan sima, mint ahogy optimista politikusok remélték.

Az albizottság ülésén ugyanis valóságos

vallatásnak vetették alá az orosz delegátusokat.

Ennek során pedig meglehetősen nagy vihar támadt. Az összejutkozás, úgy keletkezett, hogy Litvinovtól fővilágosításokat kértek az orosz iparról és arról, hogy a szovjetkormány mifajta vállalatokat szándékozik magántökeketnek hasznóberbe átengedni, ezeket a koncessziókat pedig miféle feltételekhez fűzi. Litvinov azzal tért ki a pontos válaszadás elől, hogy részletes szabályokat nem adhat, hanem csakis az általános elvek kitézésére kell szorítkoznia. Majd felolvasta az 1920. novemberében kibocsátott rendeletet,

ami árfolyamviszonyok szerint papírmárkában kerek öt milliárdot tesz ki. Ezt a német kormány nem tudja előteremteni. A helyzetből semmiféle más kivezető utat nem lehet találni, mint a *fizetés elhalasztását*.

A kormány több ízben felvetett már a *moratórium* gondolatát. Külföldi neutrális politikai körök is abban a véleményben vannak, hogy intervenciálásra van szükség a márka további zuhanásának megakadályozása végett. Az angol kincstári kancellár, Horne kijelentette, hogy

Németország fizetéképtelen lett. Franciaországban is érthető izgalom kelt a márka folytonos esése, mert az így előálló katasztrófális helyzet keresztülhúzza Franciaország jóvátételi politikájának egész számítását. Németországban azt hiszik, hogy most

Stinnes korszaka

következik, aki már régóta hangoztatja, hogy a jóvátételi probléma megoldásáig teljesen új alapra kell fektetni.

A német kormány moratóriumot kér

Berlinből jelentik: illetékes helyről közlik, hogy a birodalmi kormány moratórium kérésére határozta el magát, hogy a készpénzfizetéseket hosszabb időre oszthassa be. A tárgyalások már megindultak. Fischer és Schröder államtitkárok Párisba utaztak, hogy a jóvátételi bizottság tagjaival érintkezésbe lépjenek.

Észerint vegyestársaságok alakítandók, amelyeknek nyereségében vagy veszteségében egyforma mértékben fognak részesedni a külföldi tőkés és az orosz kormány.

A bizottság elnöke erre azzal a kérdéssel fordult Litvinovhoz, hogy azok a vállalatok, amelyeket az orosz kormány az engedélyeseknek fel ajánlani, régebben külföldieknek tulajdonában voltak-e, vagy pedig orosz tulajdonú képviseltek-e. Litvinov azt mondta, hogy ezt nagyon nehéz megállapítani. Az elnök csodálkozott ezen s megjegyezte, hogy ezt alig lehet. Litvinov erre kijelentette, hogy határozottan nem mondhat semmit és

nem garantálhatja, hogy a vállalatok volt tulajdonosainak visszaszolgáltatás régi tulajdonuknak, csak arról lehet szó, hogy az elsőbbségi jogot biztosítsák számukra.

Ha azonban nincs elegendő tőkéjük, hogy vállalataikat újonnan megindítsák, akkor az orosz kormány egyáltalában nem érdeklődik irántuk.

Cattier bega delegátus részletes fővilágosításokat kért. Ha jól értettem, — mondja — akkor a régi tulajdonosokak nincs joguk, hogy tulajdonuk visszatérítését követeljék, de ez az elv a gyakorlatban esetleg

megmáshulhat. Határozottan tudunk kell, hogy az orosz kormány elismeri-e a volt tulajdonosok jogát, vagy sem. Litvinov kitérő választ adott, de Cattier mégis ragaszkodott ahhoz, hogy felvilágosítást kapjon arról, tiszteletben tartják-e volt tulajdonok jogait, vagy pedig feláldozzák-e őket. Most Litvinov szinte kiabálva mondta:

— „Két hete itt vagyunk már és semmi sem történt abban az irányban, hogy megállapodásra jussunk. Folytonosan újabb, meg újabb kérdéseket intéznek hozzánk, mintha **tudakozó iroda volna az orosz delegáció.**”

Pedig mindaddig **míg a hitelkérdés nincsen rendezve, semmiféle választ nem adunk.**

Különböben is a hatalmaknak kötelességük, hogy hitelt adjanak Oroszországnak, mert ez voltaképpen nem egyéb, mint az ellenforradalmak okozta károk megtérítése.

Erre a követelésre Graham angol delegátus válaszolt, aki azt hangoztatta, hogy már Genovában teljesen elejtették ezt az elvet. Oroszországnak nyújtandó állami hitelekről szó sem lehet.

Végül Kraszin is felszólt, aki hozzátétezt kérdésre kijelentette, hogy a koncessziók általános feltételeiről nem nyilatkozhat, minthogy esetlőre esetre fogják eldönteni őket. A régi tulajdonosoknak a magántulajdon visszaszolgáltatására szóló igényét nem ismerik el.

A francia képviselők megállapították, hogy a koncessziók feltételeit meg külön meg kell vizsgálni, orosz részről pedig erre vonatkozólag pontos választ kell kövötni.

A hazárdjátéknál a nyeres — ravasz fondorlat

A vesztes fél visszakövetelheti a veszteséget — Az olasz polgári törvénykönyv reformja

A játékszenvedély, amely minálunk is hatalmas erővel tombol, legújában különösen Olaszországban okoz nagy pusztítást. Egyre-másra alakulnak a fürdőhelyeken klubok és kaszinók, amelyek tulajdonképpen burkolt játéklarangok és amelyek rengeteg ember romlását okozzák.

A ma érkezett olasz lapok közlik, hogy mivel az olasz büntető törvénykönyv paragrafusai nem elég hatályosak a játékszenvedély elfojtására. M e d a képviselő, volt pénzügyminiszter, a katolikus néppárt vezére, házaóratí javaslatot nyújtott be az olasz kamarában, hogy szigorítsák a büntető törvénykönyvnek erre vonatkozó intézkedéseit, Indítványának megkövölésában elmondta, hogy a polgári törvénykönyv nem ismeri el a játékból származó követeléseket. Azt indítványozza tehát, hogy a hazárdjátékból származó veszteségeknél mindig állapítassék meg a ravasz fondorlat és a vesztes félnek jogában legyen a veszteséget visszakövetelni. Sőt azt is követi, hogy a kereseti jog nemcsak a vesztes felet, hanem a házaóratást, gyermekeit és hitelezőit is megillessé. Ha ezt a tételt törvénybe iktatják, halálos csapást mérnek a játéklarangokra.

Általános helyeslés követte M e d a szavát.

Utána C h i e s a köztársasági párti képviselő emelkedett szólásra és pártolja a javaslatot. Chiesa elmondta, hogy a javaslat keresztültelvet sürgős, mert elérkezett a furdőves ideje és így ezernyi existencia forog veszedelemben. Részletesen felsorolta a világ összes államainak a hazárdjátékra vonatkozó törvényeit, amelyek közt a legszörnyűbb Japáné és Mexikóé, ahol a hazárdjátékokat fogházbüntetésen kívül becsület

tartanak a házárdjátékok ellenőrzésére. Német-, Spanyolországban, Newvork államában, továbbá Ticino, Neuchatel és Genf kantonokban büntetnek tekintik a házárdjátékokat, míg Hollandiában, Magyarországon, Bulgáriában, Görögországon és Freiburg svájci kantonban csak kihágásnak minősítik.

Chiesa felaróllása után az elnök szavazásra bocsátotta az indítványt, amelyet el is fogadtak.

Riport János bácsiról, aki huszonöt éve utcaseprő

— Fortéja van az utcaseprésnek —

Jókor reggel volt, amikor János bácsival találkoztunk. A városban már a reggeliző vendégeket várták, az éjszakaról otrokdeketek pedig unalmasan hazakiváltak.

János bácsi ingben, mezitelen lábán fatalpu szandállal, kezében a hosszonyelű fuzlaseprűvel jelent meg a színen. Először kurtaszáru selmeci pipáját megmótta szűz dobánnyal, a zsebéből kénese gyufát kobort elő és a nadragja szarván lútre csiholta, jóízűt szippantott a pipából és azután munkához fogott.

Figyeltem egy darabig János bácsit, meg a munkáját, amint a Városi előtt hosszú ivékben sepergette a szemetet. Előbb azt hittem, hogy könnyű munka, gyerekijáték az utcaseprés. Később azonban, amikor János bácsi kelleleg felvilágosított, beláttam, hogy eddigi életem folyamán nem méltányoltam eléggé az utcaseprő ipart.

Ugy kezdődött, hogy én megszólítottam János bácsit. Kurtaszáru pipája alól fukarult eregette eleinte a választásokat. Azt hiszem az nem tetszett neki, hogy zavarom pontosan leirt félköreit.

— Agyon isten jó reggelt bátyám!

— Agyon isten.

— Ilyen jókor kezdődik a munka?

— Hát biz' igen. Nem várhatom meg, amíg az ágyba hasamra sít a nap.

— Pedig úgy jobb lenne.

— Az csak uraknak való, nem magamfajta szegény embernek. Ezzel János bácsi, mint akinek nincs kedvére a diskurálás, nagyot lendített a seprűn, olyan csalafintasággal, hogy a por ott fel felhősödött fel az arcom előtt. A következő félkör megint ugy esett, hogy a por mind felém szállt, dacára annak, hogy én hirtelen háttá fordítottam. János bácsi ritka öszes bajusza alatt huncut mosoly futott el. Nem szólt semmit sem, de látni lehetett az arcán, hogy rajtam nevet.

Azután így folytattuk:

— Ilyen jókori időben egy féldeci pálnika nem rossz, ugy-e János bácsi?

— Hát az bizony nem rossz, de ritkán jut rá.

— Az idejükből telne egy hajításra bemenni.

— Hogyne, hiszen nincs az én munkám időhöz köve. Akkor csinálom, amikor akarom.

A Trisesirára még nyitva volt, János bácsi vállára vetette a seprűt, a kiskocsit odaállította a gyalogjáró mellé, hogy utba ne legyen. Azután megindultunk a korcsma felé. János bácsi kijelentette, hogy ő legszívesebben rumot inná. Egy decit hoztattam neki. Kiitta a rumot egyszerre.

Igy azután ivogatásokozban elkezdünk diskurálni.

— Kényüli munka ez a seprés, János bácsi?

— Csak annak látszik, de sok fortéja van ám annak.

— Milyen fortéja lehet. A seprűt csak egyféleképpen lehet megfogni.

— Nem is abba van fortéja, hogy hogy fogja az ember a seprűt, hanem abba, hogy hogy tartja a derekát. Mer, de beléfajul, ha rosszul tartja.

— Hát János bácsi, hogy tartja?

— Éppen ez a fortéja.

János bácsi itt makacsan megállt a beszéddel. Végig nézett gyanakvó szemmel, mint aki nem meri mester-

ségének titkait elárulni. Gondoltam, ilyen jókori időben még a második decit is jól esik, meg azután a nyelvnek könnyebb mozdulatot ad.

— Hozom még egy decivél.

Erre a kommandóra János bácsi megmótta újra a pipáját és folytatta, ahol elhagyta.

— Igy egyenesen, mer az ember, ha meghajlik a csigolya csonjtja, nem bírja sokáig.

Egy hosszú figurákkal bemutatott előadás kezdődött. A seprű velünk volt. A Trisesirárt ugyis kisépérték volna, ezt azonban János bácsi szemléltető előadás közben megcsinálta. — János bácsi, miuta csinálja man ez?

— Most Szent György-napkor vót huszonöt éve.

Azóta mindig ezt csinálom. Még mikor én megkezdtem a mesterséget, nem volt ilyen kiskocsi. Fatálign vittük ki a szemetet. Eleinte nem kellett mindennap seperni. Elég vót, ha

Egy csendőr agyonvert egy embert

— A ludasi véres vasárnap —

Ludason vasárnap este, amikor a tanyasorban lévő korcsmában a bátra keszültek, amikor a munkától meggörnyedő zsellérek kissé bufeletjőn hazafelé indultak, hogy hajnalban már újra sürű rendeket kaszáljanak, halálos végű esemény játszódott le. Márkó Vukodonicus részeg csendőr a fél tanya szemellettára agyonverte Aladics Lajos 40 esztendő napzámot, Dudics Mihályt megszurta, Tóth Rozáliát, Hanák Mátét pedig megverte.

Az okot nem tudja senki

A falu alszik, néhány aprószemű ablakból gyér világosság szűrődik. Tizenkét óra, a hosszú, poros uton vágatók szekeré zarára a kivilágított ablakok mögül kócos fejek riadnak ki. Néhány kései korcsmázó legény jön velünk szembe, kabátjuk panyókásan vállra vetve és amint beszédbe eleyedünk velük, önkéntelenül maguk terelik a Ludas csóndját felvert eseményre a beszéd sorát. A bronzos arokban üvegezett szemek csillognak és a véres korcsma birkózásokhoz szokott duhajkodók sejnálkozva, sok részvétellel mondják el Aladics Lajos halálát.

— Este nyolc óraker történt — mondja az egyik, — Lajos bátyám hazafelé ment a korcsmából. Meglátszott rajta, hogy ivott, de mint rendesen, most is csóndbé lépkedett az utcán. Nem messzi lehetett a korcsmától, amikor egy tiszt ur jött vele szembe, meg a privadinerje. Mind a ketten lóháton voltak. Azt nem tudjuk, hogy szólt-e Lajos bátyám valamit a tiszt urnak, vagy nem, de a tiszt ur megfordult a vasut irányában a csendőrség felé. A vasuti sorompónál levő őrházban megtárlta az egyik itteni csendőrt. Avval jött vissza. Akkor már Lajos bátyám kocsin ült, mert időközbe erre jött kocsival az egyik tanyaszomszédja, oszt avval akart hazamenni. A kocsmá előtt érték el őket. A tiszt ur még csak megmutatta a csendőrnek Lajos bácsit, osztán a privadinerjével tovább ment.

— Erre a csendőr, akinél egy nagy kampós bot vót, nekiesett Lajos bátyámnak. Ütötte ám, akár csak a pejvát. Mink azt hittük előbb, hogy egy pérat leszó neki aztán engedti tovább, de nem úgy vót, hanem felugrott a kocsira, a

kétszer-háromszor végig ment az ember a köves uton. A többit nem is lehetett volna seperni, mert padló vót legelőbb helyen. Aztán jött csak a kö, meg a flaszer. Azóta sok minden megváltozott, még a mi mesterségünk is.

— Nagy időt töltött el János bácsi ebbe a mesterségbe?

— Hát bizony nagyot. De higgye meg, nem rossz mesterség ez. Jó esik az embernek látni a tisztaságot.

Már mondta volna János bácsi azt hiszem délig. A két decit gyors megzágára öszkölte a nyelvét. A sarokba állított seprű nagy zajjal ráesett egy székre, mintha figyelmeztetni akarta volna János bácsit, hogy munkára. Es János bácsi elertette hü munkátársa figyelmeztetését. Felállt, fementelte a seprűt, ingeröl leverte a pipából ráhullott pernyét, bocsánatot kért tőlem, de ő nem maradhat tovább, mert neki munkába kell menni és ott hagyott a korcsmában. (gyl.)

fejénél fogva lehuzta annak. Mink csak néztük, amikor láttuk máh, hogy ha így megy, akkor kiojtna belőle az életet, leakartuk fogni. De nem lehetett, mert az egyik kezében revolver vót oszt azt kiabálta, aki idejön lelövöm. Hát nem mentünk oda. Ű csak ütötte taposta, gázolta Lajos bátyámat, meg csak nyöszörgött ugy, mint akibe máh alig van szusz.

— Azt nem tudom hogyan került elő Rozi nénem, a felesége, de az oda ment, erre oszt neki esett a csendőr, tán azt is agyonverte vóna, ha el nem szalad.

— Dömötör csendőr tizedes, aki erre felé igyekezett látni, hogy mi történik, odament ű, de ütést megütötte, mert leakarta csilapítani. Dudics Mihály, a meg mikor látna, hogy Rozi nénemét üti, oda ment, hogy kiszabadítsa azt meg hába szurta, Hanák Máté, Zvekányi Iván csak ugy kapkál ki, hogy erre jártak. Időközbe ugy látszik Dömötör csendőr jelentésére jött két szuronyos csendőr, azok oszt megfektették. Akkor máh Lajos bátyám csak éppen hogy szuszogott, alig vót benne élet. Hogy ne hiszen máh két óra hosszat verte, még a hasán is táncolt. Akkor oszt feltették egy lovas kocsira Lajos bátyámat, oszt elvitték a laktanyába. Még mikor feltették a kocsira oda kijátozott a csendőr az embernek: — Ugy dobjátok, hogy a gerincacsontja eltörjön.

Egy halott, egy élő

Kis padolatlan szobában lent a földön, egy piszkos ponyvával leterítve, szurt, zuzott, ütött sebekkel elborított hullá fekszik. Alig van a testén hely, amelyet bejonnet, hot vagy a csizmaszerek rugása nem ért volna. A szoba másik részében egy katonás vaságy áll, rajta arccal a halottnak fordulva, egy töpme orru, zavart tekintetű ember fekszik: a csendőr. A homlokáról sürű izzadság szemek patakanak le. A szemében az ijedség vibrál. Mozdulatlan merevséggel fekszik az ágyon és mozdulatlanágában van valami magát emészto, a tett súlyosságának tudatára ébredő józanságból.

Akinek a háza előtt történt az eset.

Ugy jön ki, mint akit az álmából riasztottak fel, délután vót nála a

korcsmában Aladics Lajos.

— Egy kicsit pityókás is lehetett mondja Zvarinyi Dezső korcsmáros, én nem tudom mit csinálhatott Aladics, annyit tudok, hogy istenes jó ember, még káromkodni se tud. Van egy szokása. Ha be van egy kicsit ugva, mindenkit köszönt az utcán. Lehet, hogy a tiszt urat is köszöntette. Bot szokott mindég nála lenni, ugy emeli meg a kalapját, hogy a botot is oda fogja hozzá. Lehet, hogy a tiszt ur azt hitte, hogy rá fogja a botot. Nem tudom, csak a tiszt ur ide is bejött a csendőrről, itt is kereste. Valamivel lejjebb tanlta meg, Ű elment mingyá. A csendőr két óra hosszat verte. Még ilyet soha életembe se láttam, borzasztó vót az. Hogy azt a szegény aszonnyit mir bántotta, nem tudom. Meg nem foghattuk, azt mondta, hogy lelővi, aki oda megy. E máh nem első dőga ennek a csendőrnek. Ludas meg Királyhalmá közt a télen hat embert verte meg, Turcsi is közlök vót.

A hatóság részéről a palicsi rendőr-biztos szállt ki a színhelyre a két kíséretében, aki még az éjszaka folyamán kihallgatta Andolics Lajosné és Zvarinyi Dezső korcsmáros. A csendőrszereparancsnokság telefonon értesítette a suboticei csendőr szakaszparancsnokát.

— A királyi pár nyaralása. A király és a királynő csak augusztus elsejéig maradnak Blédben, a honnan Dubrovnikba utaznak. Itt meglátogatja őket a román királyi pár is. Egy hónapig maradnak Dubrovnikban, ahonnan több kirándulást terveznek Dalmáciába és Bosznia-Hercegovinába.

— Uj rendőrkapitány Suboticián. A belügyminiszter Mladinovic Szlobodán suboticei csendőrfőhadnagyot az itteni rendőrséghez elsőosztályu rendőrkapitányá nevezte ki. Az uj rendőrkapitány a bünygyi osztálynál nyert beosztást.

— Szakszervezetek gyűlése. Beogradból jelentik: A jugoszláv nemzetközi szakszervezetek vezetősége gyűlést tartott, amelyen memorandum foglalták a szakszervezetek követeléseit. Kivánják a gyűlékezési jog visszaállítását, a sztrájkokból kifolyólag elítéltek büntetésének felüggesztését. Kérlik továbbá Biroscnik Gyurának, akit sztrájkból kifolyólag nálára ítéltek, kegyelmezzenek meg.

— Vasuti síneket rendeltek Németországból. A közlekedési miniszteriumban szombaton nagyfontosságú konferenciát tartottak, melyen részt vettek az egyes osztályok kiküldöttei is. A vasuti közlekedés javításáról tárgyaltak és többek között elnatározták, hogy az állomások bővítésére és újabb sínprák lefektetésére jóvátétel címen nagyobb mennyiségű sint rendelnek Németországban.

— A starakanizsai kitasítások. Starakanizsáról jelentik, hogy onnan Losonc Lajos feldbirtokost, Kuthy Béla nyugalmazott tisztiorvost, Kalfga andor volt postamestert, Schuchmacher Antal nyugalmazott gazdasági ttnácsnokot és Donauer fűszernagykereskedőt utasították ki Magyarországra.

— **A nyugatmagyarországi tartománygyűlés 15-én ül össze.** Bécsből jelentik: Az ujonnan megválasztott burgenlandi tartománygyűlés július 15-én tartja Kismartonban első ülését.

— **Politikai foglyok szabadulása Romániában.** Nagyváradról jelentik: Gáti Sándor és Gáti József 15—15 évi kényszermunkára, Pongrácz Lajos és Sógor István 5—5 évi kényszermunkára elítélt politikai foglyokat a kőszvári hadbírószék rendelkezése a nagyváradi ügyesség fogházából szabadon bocsátották. Az 58 politikai fogoly közül ma már csak 10 van fogságban, a többi mind amnesztiát kapott.

— **Egy cseh képviselő tragédiája.** Prágából jelentik: Psenicka József képviselő, Doleschal József nevű szállásadójával, az utóbbi apósának lakásába ment, ahol az egyik szobába bezárkóztak. Hirtelen négy lövés dördült el. Psenickát két sebből vérezve, holtan találták. Doleschalt, akinek mellébe volt a kórházba szállították. Kihallgatni nem lehet, ami a vizsgálat rendkívül megnehezíti.

— **Üzletek zárórája.** Az összes suboticei férfi és női divat, játékaru, (bazar) cipőkereskedők és cipészek, akik kész cipők árusításával is foglalkoznak, megállapodást létesítettek a nyári üzletzárás tekintetében. Eszerint a fentnevezett szakmához tartozó üzletek július hó 10-től, tehát a mai naptól kezdődőleg **augusztus hó 20-ig** minden nap kivéve a hétfőnapokat, reggel **11 órától déli 12 óráig és délután 1 órától esti 6 óráig** tartják nyitva. Az esti 6 órai záróra vonatkozik a hétfőnapokra is. A kereskedők kérik a vevőközönséget, hogy bevásárlásaikat a jelzett időben sziveskedjenek eszközölni, hogy a kereskedők és kereskedelmi alkalmazottak a legforróbb nyári időszakhoz kevés pihenőhöz juthassanak.

— **A Duna áldozatai.** Novisadról jelentik: Vasárnap délután a Novisadon két áldozatot követelt a nyári fürdőzés. Józsa Lujza 16 éves kényerlány a déli órákban a strandfürdőnél fulladt bele a Dunába. Holttestét másfél órai keresés után megtalálták és elszállították a kózkórház halottas házába. Délután 4 órakor a dunai uszályok közt egy ismeretlen nevű malom munkás fullt a vízbe. Holttestét még nem találták meg.

— **Értesítjük a helybeli és vidéki üzletfeleinket,** hogy f. hó 10-től a nyári hónapok alatt vállalatunknál a hivatalos órák d. e. 12-ig, d. u. 2—5-ig tartanak. — Kérjük t. üzletfeleinket, hogy üzleti ügyeiket velünk ezen idő alatt elintéznék sziveskedjenek. **Commercia d. d.**

(*) **A tanítók nyári tanfolyama.** A nyári tanfolyam megszervezésére kiküldött bizottság felkéri azokat a suboticei és vidéki tanítókat, akik folyó hó 6-ikán, csütörtökön délután, a suboticei polgári fiú iskolában a szerb katonabizeti vizsgálatra előkészítő tanfolyam szervezése céljából Kovács Satrikó Elek ur vezetésével bizottságot küldötték ki, ezen bizottság jelentésének meghallgatása céljából folyó hó 13-án délután 4 órakor a polgári fiú iskolában sziveskedjenek megjelenni. A jelentés elfogadása esetén a tanfolyam másnap, azaz 14-én, pénteken reggel 7 órakor kezdődik. 9999

— **Beltöltötték a Henry-cirkusz előadásait.** A suboticei rendőrség a tíz nap óta suboticeán működő Henry-cirkusz előadásait vasárnaptól kezdve beltöltötte. A betöltésre az adott okot, hogy a cirkusz a vasárnapi előadásokért kért városi szórakozási adót nem fizette meg. A rendőrkapitányság ettől függetlenül elhatározta, hogy a téren, ahol a cirkusz most működött, a jövőben cirkuszengedélyt nem fog kiadni.

— **Gépezetek vizsgálja.** A gőzgépezetelők és gőzkazánfűtők vizsgáló bizottsága a lokomobil gépezetelők és fűtők vizsgálatait július 16-án tartja meg Beszkereken. A kik vizsgálni akarnak, kérvényeiket az **»Inspekcia Rada«**-hoz adják be.

— **Az ezerarcú ember című regény folytatását helyszűke miatt ma számunkban nem közölhetük.**

— **Letartóztatott házasságszedelő.** Osijekről jelentik: Mikus Karolin 27 éves erdélyi leány az osijek-i rendőrségen feljelentést tett Katusics József 25 éves volt csendőr ellen, aki szasságot ígért neki és ezen a címen nagyobb pénzüsségeket csaló ki tőle, azután néhány nappal ezelőtt cserbenagyta. Az osijek-i rendőrség Katusicsot letartóztatta és átadta az ügyészségnek.

— **Hivatalos artista-bojkott a Salome-bar ellen.** A Nemzetközi Artistaszervezet bécsi központi irodája július 7-ikén hozott határozatával hivatalos artista-bojkottot rendelt el a suboticei Salome-bar ellen. Ezt a rendeletet az artista-egyesület hivatalos lapjának július 10-iki száma közli, melynek kézhezvétele után a bárban szervezett artistának működnie nem szabad.

— **Magyar áldozatkésztség.** A nyomorgó magyar tisztviselő-család részére a gyűjtésünk befejezése után még a következő adományok érkeztek szerkesztőségünkbe: Anonimus 100 dinár, B. E. 25 dinár, X. X. 20 dinár, N. N. Apatin 20 dinár, Pallócz Kornéncé Debelyacsca 10 dinár.

— **Főállamügyészi kinevezés.** Osijekről jelentik: Alexander Viktor dr.-t, az osijek-i kir. ügyészségnek hosszú évek óta vezetőjét a király az igazságügyminiszter előterjesztésére az S. H. S. királyi legfőbb államügyész-szöv. nevezte ki. A főállamügyész-szöv. új intézmény, amely az ugyancsak ujonnan bevezetett és Zagrebban székelő semmitörvénysek mellett fog működni.

(*) Fess és csinos csak úgy lehet, ha ruháit Fehér angol és francia női divatszalonjában, Novisad, Kiszácsi-u. 20 alatt készítteti. 3737

— **Téves hírek kabinok kifosztásáról.** Tegnap, vasárnap este felé, amikor a legnagyobb volt a strandfürdő frekvenciája, egy asszony jelentette az igazgatóságnak, hogy kabinját kifosztották, ruháit és egyéb holmijait elvitték a kabinból. A jelentés mirére még négy más kabin kifosztásáról is beszélt és a nagy embertömegben természetesen riadalom támadt. Az igazgatóság azonban vizsgálatot indított és kiderült, hogy az asszony, aki kabinjának kifosztását jelentette, véletlenül, — el-févesztette saját kabinját, — idegen kabinba jutott be, amely teljesen üres volt és azt a saját kabinjának vélve, azt hitte, hogy mindenét elvitték. A tévedés felderítése után saját kabinjában megtalálta hiánytalanul összes ruháit és minden egyéb holmiját. A többi négy kabin kifosztásának híre is tévesnek bizonyult.

— **Katonák és rendőrök harca Budapestén.** Budapestről jelentik: Több zuzott sebbei és súlyos sérülésekkel a második kerületi kapitányságnak egy rendőre jelent meg szombaton a főkapitányságon. Elmondta, hogy a szombatira virradó éjszaka verekezés támadt a budai Gyorskoosi-utában két tisztiruhás férfi és egy másik társaság között. A rendőr egy őrárral a verekedőket bekísérte a rendőri őrszobára. A főkapitányság arra utasította a rendőrszobát, hogy a városparancsnokságtól katonai őrárral kiküldésért kéri, s ez az őrárral vigye a két tisztiruhás férfit illetékes hatóságokhoz. A nyelvtanú katonai őrárral megérkezése után azonban a két tiszt azt követelte, hogy adják át az őráratnak azt a rendőrt is, aki ékel rendre insette. Az őrszoba vezetője és a rendőrök tiltakoztak, de az egyik tiszt vékonyelni kezdett az őráratnak, mire a rendőrök kiadták társukat, akit a katonai őrárral szintén magával vitt. A rendőr azután öt órakor véresre verten került a főkapitányságra.

SPORT

Sand—Mač (Beograd) 1:0 (1:0) (barátoságos) Bíró: Mázics. Szürke, egyhangú játék, mely a mérkőzés vége felé eldurvult, a Sand nyitvánul energia nélkül játszott. A vendégek nál szintén nem mutatott semmi különöset. A védelem — a kapu kivételével, aki jó helyezkedéseivel, biztos labdafogásával tűnt föl — állagjátékosokból áll, akik sem szerelné, sem támadó akciókat előkészíteni nem tudnak. A csatársóra jól kombinált, sokszor azonban tulhajtották a belső passzjátékok és a kapu előtt adások maradtak a lövésekkel. A Sandban úgy a védelem, mint a csatársor rossz volt. A halvesor, élen Spitzlerrel, aki előszeretettel faulított, csak védőjátékok produktált. Helt alig tudott megbirkózni a gyöngye beogradi balszárnyával, Bence III. könyelműten játszott. A csatársor jobbszárnya képtelen minden egészséges akcióra, Ujházi még a labdától is félt. Ördög Lantos mellett nem boldogult, aki a mérkőzés egész ideje alatt csak zavarta a támadásokat. Beleslin néhány éves lövést küldött a kapura, egyébként ő sem játszott kielégítően. A goal az első fél 14-ik percében esett. Egy tizenegvest Beleslin felrelőtt, Mázics bíró kifogás-talanul precizitással vezette a mérkőzést.

Sport—Sloga 3:0 (1:0) (bajnoki). A Sport szépen és békésen játszó csapata megérdemelt győzelmet aratott. A mérkőzés egész ideje alatt fölénny játszott, sőt a második félidőben sokszor szinte a kapuzhoz szegette ellenfelét. A csapat lelke a csatársor volt, amely szebbnél-szebb kombinációval kifelétele meg a Sloga kapuját. Japica—Inotay—Csele szárny rég látott ötletességgel és lendülettel dolgozott. A halvesor jó volt. A védelemben Bokor hátrvéd tűnt ki, míg Csiszai indiszponáltan mozgott. A Slogában Major jobbszélső és Gabrics balhátrvéd játszott jól.

Sombori Amatőr—Zs. A. K. 2:1 (1:0) (barátoságos). Bíró: Mázics. A vasutasok második mérkőzésén is beigazolált az, hogy komoly tréning mellett megállják a helyüket bármelyik alszövetségi sporttal szemben is. A sombori Amatőrök két tartalékkal álltak ki. Az első félidőben a nagy meleg miatt kényelmesen játszottak. Körülbelül husz percig hullámzó szönyvjáték folyt. A 25-ik percben Csillag vezetéshez jutott a somboriaknál. A második félidőben az amatőrök befeléküdték a játékba, a biztosan működő vasutas védelem azonban sorra verte vissza a támadásokat. A 16-ik percben Hejvert váratlanul kiegyenli-

tett. A mérkőzés vége felé rugta Háj a somboriak győztes goalját. Az amatőröknek jó volt Csillag, Laki és Spitzer, a Zs. A. K.-ból Borivoj, Bence I., Budanovics II. és Hajvert tűnt ki.

Bácska—Vrbasz 10:0. A tartalékokkal játszó Bácska abszolút fölénnyel, letelejtékekkel győz a gyöngye vrbaszi csapat ellen. A Bácskában jó volt a csatársor minden embere. A védelemnek ugyszólván semmi dolga nem akad. A goalok közül hatot Rudics lőtt, háromat Marckics, a többin a csatársor egyéb tagjai osztozkodtak. **Bácska II.—Horgosi A. C. 3:1.**

Novisad: Beogradi S. C.—O. S. K. V. 3:1 (1:0) (bajnoki). Bíró: Nemes. A beogradi csapat puhan és kényelmesen játszott s még így is állandó fölénny után biztosan győzött ellenfelén. A novisadi csapat! dicséretes agilitással dolgozott, különösen a csatársor, de a jól működő beogradi védelemmel nem boldogult. A beogradiak közül Drámityanin és Koics, a novisadiak közül Dudas és Cseremov tűntek ki.

Bírók—intézők. A novisadi N. T. K. tragikus körülmények közt elhunyt kiváló játékosa, Breznik II. családának felségítésére a suboticei alszövetség bírói és intézői szerdán a Bácska pályáján mérkőzést rendeznek. A mérkőzés délután 6 órakor kezdődik.

Zagreb: Concordia—Olimpia 2:1. Pankaba—Zagreb 3:1. Tipographin—Száva 1:0. Beograd: Concordia—Vardar 5:1. A Concordia győzelme nagy meglepetés. A Vardar védelme teljesen csodát mondott.

Sombori Sport—Concordia (Subotica) 9:0. A tartalékokkal játszó suboticei csapatot könnyven verte a jó formában levő sombori együttes. A győztes csapatban jó volt Szabó és Kaics.

Budapesti folyameregatta, Vasárnap zajlottak le az idei evezősszövetség folyam-rettai versenyei. Részletes eredmények: József kir. herceg díjaz. Távt: 4000 m. nyolcevezős 1. Neptun, 2. Pannonia. Hornung/Gyula emlékverseny. Kettős párevezős, kormányos nélkül. Távt: 3000 m. 1. Duna, Neptun feladta. Igazgatósági díj. Távt: 3000 m. 1. Marlonó (Győr), 2. Déván István (M. A. C.)

Szerkesztői üzenetek

N. M. Muroka-Sekdo. Kévs türelmet kérünk, az ön ügyvel valamilyen foglalkozni kívánunk, csak még a megjelölt módot nem találunk meg az ügy kényes volta miatt.

Régi emlékek. Az írása még rendkívül igénytelen. Ne is próbálkozzék addig, míg nagyon sokat nem tanult és olvasott.

Ny. J. Paló. Hozzánk intézett kérdése sok olyan dolgot árul el, amit titokban tartani szeretne. Ha a barátja nem haragszik, nem szereti — mert mindkettő komoly ok lenne — és mégse jár, úgy nem tudunk mátra gondolni, minthogy olyan elkedvetlenül, hangulatos vonzó körülmények adódnak elő, melyek kedvvel elszármadják a legszeretőbb férfinak is. Egyébként, úgy látszik, még mindig nem pusztult ki az a romantika, amelyik szülvégk elintézéshez kér helyet a szerkesztőségéknél.

M. J. Kisgyörgy. Ha lejár az egy esztendő, követelhetik majd a távozását. De hogy valóban fogják-e követelni, az kérdéses. Mi azonban azt hisszük, hogy tovább nem maradhat itt.

B. J. Kúta. Nem használhatuk fel szíves közléseit, mert későn érkezett.

Szerlem. Szonet. Az írásai nem lehelességtelenek. A versben egész jól hangzó sorok vannak, prózájában is van ötlet. Ezek ugyan még nem használhatók, de próbálkozzék muskolyi.

Arványan. Az írásából azt kell megállapítanunk, hogy az iróadalom nem fog önnek kényeret adni. Próbálkozzék meg valami sokkal gyakorlatibb pályával, aminek több talantuma is van.

H. A. A novella nem közölhető.

Belaerkrvai hegyibor és pálinka nagybani eladása
FOKTER GYÖRGY SUBOTICA
ZRNINSKI TRG 2.

Több vagon bor beérkezett, melyekből Vöröset, Bikavért, Silleet, fehérbort, Ezerjót 4 dinárért (16 korona) eladok, azonkívül négyéves Rizling, Traminer, Zinfandli stb., pálinkát pedig 40-50% saját földemből eladok a legolcsóbb napi árak mellett a t. szállodások és vendéglős uraknak. Veszek használt teljesen felszerelt borszivattyút, pálinkakazánt és hordókat 50-800 literig.

Önkéntes árverés.

1922. július 16-án d. e. 10 órákor önkéntes árverésen eladok két rezkázánt, amely két nagy lemezből áll, teljesen új, súlya 800 kg. Megtekinthető és közelebbi felvilágosítással szolgál **Leopold Nuber** szén- és fakereskedő **Osijek** Vukovarska cesta. Amennyiben az árverésen nem érek el megfelelő árat, fentartom magamnak a visszalépés jogát. 4746

ELADÓ

3 gőzkazán (68, 48 és 22 m³ tüzfelülettel, egy darab 18 lóerős stabil gőzgép, egy komplett 10.000 kalóriás jeggyári berendezés), még üzemben megtekinthető

Gerber Nándor és Fia
 sörgyárban Stari-Bečej. 4474

Kerestetik
 egy perfekt szakács,
 vagy szakácsnő

külföldi fizetéssel egy nagyobb hivatalnoki étkezdébe azonnali belépéssel. Csakis elsőrangú emberekre reflektálunk. Ajánlatok „Činovnička menaža“ Sušine-Gjurgjenovac, kod Našice intézendők. 4687

Naptárak 1923-ra.

A Minerva-nyomda kiadásában 1923. évre a következő naptárak jelennek meg:

Vojvodinai Magyar Naptár
Gazdák Naptára
Petőfi Naptár
Irodai Határidő Napló

Valamennyi kalendáriumunk érdekes tartalommal, szép képekkel díszítve jelenik meg, miniszterileg cenzurálva és az árusításra miniszteri engedéllyel van, amit hiteles másolatban minden árusítóknak megküldünk.

A naptári rész vörös és fekete betűkkel nyomva, tartalmazza az összes egyházak ünnepeit, a nap és hold felkeltét és nyugtát. Minden naptárunkban az SHS állam teljes városjegyzéke és egyéb közhasznú tudnivalók befigyaltatnak.

Naptárrendelésekre előjegyzéseket már most elfogadunk.

A Minerva naptárak hirdetői részére a legalkalmasabb hirdetői organum. A Vojvodinai Magyar Naptár eddigi sikere bizonyítja, hogy a kereskedők, iparosok, vállalatok egész új és megnagyobbodott veszőkört tesznek szeri, ha naptárainkban hirdetnek. Hirdetést fel lehet adni bármelyik naptárba külön-külön is.

Hirdetéseket felvesz Suboticán a Bácsmegyei Napló kiadóhivatala. Beföldön: Beogradban, Zagrebban, Novisádon, Ljubljánban, Osijekben, Somborban, Veliki-Beckereken, Kikindán, Staribecsen, Vrsacban, Bela-Crkván, Murska-Subotán, Dolnja-Lendván, Kuföldön: Berlinben, Drezdában, Münchenben, Wienben, Bukarestben, Temesváron a Bácsmegyei Napló megbízottai és fiókiadóhivatalai.

GYAKORNOK FELVÉTELIK.

Jócsaládból való kereskedelmi érettségivel bíró, szerbül, németül szóban és írásban is tudó fiatalemberek nyújtsák be személyesen ajánlataikat:

„Decos“ Nemzetközi Kereskedelmi R. T. Zagreb novisadi fiókjához.

G I L E T T E

és mindennemű önbortváló késeket felelősség mellett a legújabb rendszerű motorikus üzeme berendezett gépen egy dinárért azonnal újja köszörülök. **DEUTSCH IZIDOR OPTIKUS SUBOTICA.** Vidéki rendelémet kérem a késeket ajánlott levélben beküldeni

Figyelem! Figyelem!

Bánati tejgazdaságból
Trapista, Óvári, Svájci,
1^a Liptai, 1^a Teavaj

minden mennyiségben viszontelárusítók részére naponta frissen érkeznek, rendelkezésre áll olcsó árak mellett.

Lerakat:
STEINFELDNÉL
 Subotica. Telefon 262.

OLAJAKAT

gép-, henger-, nyers-,
 autó-, compr-, dynamo-, gyapju-, vaselin-, parafin

BENZINT

autó és motorhoz

KOCSIKENŐCSÖT

uszó fekete és sárga

TOVOT-ZSIRT

könnyű, világos

OXIGÉNT

hegesztés és gyógyászatra

GYÁRI LERAKAT-ból

ciszterna és hordótételekben jutányosan szállítok.

AUTO GUMMI

külső és belső minden méretben.

Azonkívül az összes műszaki cikkek kaphatók.

I-a chrom varrószij pr. kg. 350/-
KEMÉNY GYULA, SUBOTICA
 vasutal szemben. — Telefon szám 29.

Ha szép és jó könyveket akar olvasni,

ugy ne feledje el meg nézni a raktáron levő, most érkezett nagyválasztékú újdonságokat

A. Mamuzsics
 könyv és papirkereskedő
 Subotica, Városi-székház

Hirdetmény.

Starakanjiža r. t. város tanácsa a városnál alkalmazásban levő, 40 rendőr nyári és téli ruházatának leszállítására pályázatot hirdet és felhívja az érdekelt iparosokat, hogy ajánlataikat és minta beküldése mellett a gazdasági hivatalba legkésőbb folyó hó 14-ére annál inkább adják be, mert a később érkező ajánlatok nem vőletnek figyelembe.

Azon ajánlattevő, kinek ajánlata elfogadjatik a munka megkezdése előtt az ajánlati ár 10 százalékát a városi házipénztárba biztosításképpen letétbe helyezni tartozik.

Starakanjiža, 1922. július 4.

Polgármester.

Violetta Crème

az arcbőrt átvéd teszi, májfoltot eltávolít. Kapható kizárólag

Lackner Drogeriában

Subotica, Alexandrova utica. — A Hotel Nationalal szemben

VESEK MINDENFÉLE

GYAPJUT

minták, a mennyiség és ár megjelöléssel

BOŽIDAR MITIĆ

gyapju kereskedése. — BEOGRAD, Ulica Miloša Velikog 99 szám címre kértnek. 4716

3660/1922. szám.

Starakanjiža r. t. tanácsától.

Hirdetmény.

Starakanjiža r. t. város tanácsa közhírré teszi, hogy nagyobb mennyiségű fekete vesszőből font kosara, továbbá mindennemű fehér vesszőből font kosara van eladó, melyet folyó hó 29-én d. e. 8 órákor a városháza udvarán nyilvános árverésen el fog adatni.

Starakanjiža, 1922. július hó 6.

Polgármester.

WEITZENFELD és TSA

SUBOTICA 000000 TELEFON 190.

Iroda: Városi bérpalota. Költőgyár: Sental-put.

Alapítva 1902. 000000 Táviratcím: Ken deripar.

PONYVA

ELADÁS ÉS KÖLCSÖNZÉS

Ajánl: Lópokrócokat, tüzőltető és kerti tömlőket, ujlisztes, gabonás, gyapju, toll, komló és szalmazsákokat, madrac és roletta szöveteket juttából és lenből, mindennemű házivásznat. Zsineg, kötél és hevederek. 712

MÉRLEGGYÁR

Sebestyén és Szenes

Subotica, Sencanski-put 23. Telefon 72.

Gyárt:

tizedes, körtésmérlegeket és fahosszmérleteket. Megrendelésre készít mindenféle rendszerű tizedes, százados és szekérhútmérlegeket.

Vállal:

mérlegjavításokat. Beépített mérlegek javítását helyszínen eszközözi.

Azonnali szállításra ajánl:

500 és 750 kg-os fényű és tölgysfa tizedesmérlegeket és s kivételben. 4413

